

EURÓPAI BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2011.5.18.
COM(2011) 275 végleges

2011/0129 (COD)

Javaslat

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS IRÁNYELVE

**a bűncselekmények sértettjeinek támogatására, védelmére, és jogaira vonatkozó
minimumszabályok megállapításáról**

{COM(2011) 274}

{COM(2011) 276}

{SEC(2011) 580}

{SEC(2011) 581}

INDOKOLÁS

1. A JAVASLAT HÁTTERE

E javaslat azon jogalkotási csomag részét képezi, amelynek célja a sértettek jogainak megszilárdítása az Unión belül. E csomagot emellett a következő két másik elem alkotja: a sértettek jogainak EU-n belüli megszilárdításáról szóló közlemény; valamint a polgári ügyekben hozott védelmi intézkedések kölcsönös elismeréséről szóló rendeleti javaslat.

Az Európai Bizottság a Stockholmi Program és az annak végrehajtására irányuló cselekvési terve¹ alapján stratégiai prioritásként jelölte meg² a bűncselekmények sértettjeinek védelmét, valamint minimumszabályok megállapítását. Az említett dokumentumok az uniós napirend kiemelt kérdéseként kezelik a sértettek kérdését, továbbá megalapozzák azt az igényt és szándékot, hogy a sértettekre vonatkozó integrált és összehangolt megközelítést alakítsanak ki a 2009. októberi IB Tanács következtetéseinek megfelelően³.

Az Európai Unió azt a célt tűzte maga elé, hogy fenntartja és fejleszti a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térséget, amelynek sarkalatos pontja a bírósági határozatok, valamint az igazságügyi hatóságok által polgári- és büntetőügyekben hozott egyéb határozatok Unión belüli kölcsönös elismerése. A Bizottság 2010. október 27-i, uniós polgárságról szóló jelentése⁴ a polgárokat megillető jogok érvényesítése útjában álló akadályok lebontására törekszik oly módon, hogy további tartalommal tölti ki az uniós szinten biztosított személyhez fűződő jogokat. E megközelítés ölt testet a sértettek jogainak megerősítésében, valamint a gyanúsítottak és a vádlottak büntetőeljárásai jogainak megszilárdításában.

Az Európai Unió a büntetőeljárásban a sértett jogállásáról szóló, 2001. március 15-i 2001/220/IB kerethatározat révén már szabályozta a sértettek jogait a büntetőeljárásban. Jóllehet elértek némi javulást ezen a területen, a tanácsi kerethatározat célkitűzései nem teljes mértékben valósultak meg.

Az Európai Parlament szintén felszólította a Tanácsot olyan átfogó jogi keret elfogadására, amely a legszélesebb körű védelmet biztosítja a bűncselekmények sértettjei számára⁵. A nők elleni erőszak felszámolásáról szóló 2009. november 26-i állásfoglalásában⁶ a Parlament felszólította a tagállamokat, hogy tökéletesítsék a nőkkel szemben elkövetett erőszak minden formája elleni nemzeti jogszabályaikat és politikáikat, lépjenek fel a nőkkel szembeni erőszak okai ellen, nevezetesen megelőző intézkedések révén, valamint kérte, hogy az Unió garantszálja a segítséghez és támogatáshoz való jogot. Az Európai Unió működéséről szóló szerződés zárónyilatkozatához csatolt 19. nyilatkozat szintén felszólítja a tagállamokat, hogy tegyenek meg minden szükséges intézkedést a családon belüli erőszak megelőzése és megbüntetése, valamint az áldozatok támogatása és védelme érdekében.

¹ COM(2010) 623.

² HL L 115., 2010.5.4., 1. o. COM(2010) 171.

³ 2969. IB Tanács ülés 2009. október 23., 14936/09. (Presse 306).

⁴ 2010. évi jelentés az uniós polgárságról – Az uniós polgárok jogainak érvényesítése előtt álló akadályok lebontása –COM(2010) 603.

⁵ Az Európai Parlament 2009. május 7-i állásfoglalása az európai uniós büntetőjogi térség létrehozásáról (INI/2009/2012).

⁶ P_TA(2009)0098.

Az Unión belül a büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés az ítéletek és a bírósági határozatok kölcsönös elismerésének elvére épül. A kölcsönös elismerés csak a bizalom szellemében működhet hatékonyan. Ennek révén nem csupán az igazságügyi hatóságok, hanem a büntetőeljárás összes résztvevője, és azon egyéb személyek, akiknek jogos érdekét érinti az eljárás, egyaránt megbízhatnak abban, hogy mindegyik tagállam szabályai megfelelőek, és helyesen alkalmazzák e szabályokat. Amennyiben nem azonos minimumszabályok vonatkoznak a bűncselekmények sértettjeire az egész EU-ban, úgy e bizalmat csökkenthetik a sértettekkel való bánásmóddal kapcsolatos aggodalmak, vagy az eltérő eljárási szabályok.

A közös minimumszabályok eredményeként tehát erősödnie kell a tagállamok büntető igazságszolgáltatási rendszereibe vetett bizalomnak, ami várhatóan a kölcsönös bizalom légkörében zajló, hatékonyabb igazságügyi együttműködéshez, valamint az Európai Unióban az alapjogi kultúra fejlődéséhez vezet. A közös minimumszabályok várhatóan a polgárok szabad mozgása előtt álló akadályok csökkentéséhez is hozzá fognak járulni, mivel e szabályokat a bűncselekmények valamennyi sértettjére alkalmazni kell.

Összhang az Unió egyéb szakpolitikáival és célkitűzéseivel

E javaslat célja annak biztosítása, hogy tartsák tiszteletben és elégítsék ki a bűncselekmények sértettjeinek rendkívül szerteágazó szükségleteit, amelyek több egyéb uniós szakpolitikát is érintenek. A sértettek jogainak védelme döntő részét képezi számos olyan uniós szakpolitikának és/vagy eszköznek, amelyek az emberkereskedelemre, a gyermekek szexuális zaklatására és szexuális kizsákmányolására, a nőkkel szembeni erőszakra, a terrorizmusra, a szervezett bűnözésre és a közúti közlekedési cselekmények miatt alkalmazott jogkövetkezményekre vonatkoznak.

Az irányelv különösen az alábbi meglévő jogi aktusokra épül, továbbá kiegészíti azokat: Az Európai Parlament és a Tanács 2011/36/EU irányelve az emberkereskedelem megelőzéséről, és az ellene folytatott küzdelemről, az áldozatok védelméről⁷; a jelenleg tárgyalási szakaszban lévő, a gyermekek szexuális zaklatása, szexuális kizsákmányolása és a gyermekpornográfia elleni küzdelemről, szóló tanácsi irányelv⁸ vagy a 2008. november 28-i 2008/919/IB határozattal módosított⁹, a terrorizmus elleni küzdelemről szóló 2002/475/IB tanácsi kerethatározat¹⁰. A javaslat a sértettek jogaira vonatkozó olyan minimumszabályokat állapít meg, amelyek javítják majd a sértettek uniós jog és szakpolitika általi védelmének általános keretrendszerét. Amíg az egyedi eszközök, például a terrorizmusról, az emberkereskedelemről, valamint a gyermekek szexuális zaklatásáról és kizsákmányolásáról szóló jogszabályok meghatározott bűncselekménytípusok egyes sértetti csoportjainak sajátos szükségleteivel foglalkoznak, e javaslat horizontális keretet határoz meg annak érdekében, hogy – a bűncselekmény típusától vagy az elkövetés helyétől, illetve körülményeitől függetlenül – a bűncselekmények valamennyi sértettjének szükségleteit kezeljék. E javaslat rendelkezései összhangban állnak a fenti szakpolitikai területeken elfogadott megközelítéssel.

Ezen irányelv nem érinti majd a különösen veszélyeztetett sértettek konkrét szükségleteit célzottabban kezelő egyéb uniós jogi aktusokat. Az emberkereskedelem felnőtt sértettjeinek javát a 2011/36/EU tanácsi irányelvvel megállapított azon intézkedések szolgálják, amelyek

⁷ HL L 101/1.

⁸ HL L [...].

⁹ HL L 330., 2008.12.9., 21-23. o.

¹⁰ HL L164., 2002.6.22., 3. o.

az ezen irányelv 12. cikkében, 20. cikkének b) pontjában, 21. cikke (3) bekezdésének a), c) és d) pontjában megállapított intézkedéseknek felelnek meg; az emberkereskedelem gyermek sértettjeinek javát pedig a 2011/36/EU tanácsi irányelvvvel megállapított azon intézkedések szolgálják, amelyek az ezen irányelv 12. és 20. cikkében, 21. cikke (2) bekezdésének a), b) és c) pontjában, valamint 22. cikkében megállapított intézkedéseknek felelnek meg; a szexuális zaklatás, szexuális kizsákmányolás és a gyermekpornográfia gyermek sértettjeinek javát [*a gyermekek szexuális zaklatása, szexuális kizsákmányolása és a gyermekpornográfia elleni küzdelemről szóló*] [...] [...] tanácsi irányelvvvel megállapított azon intézkedések szolgálják, amelyek az ezen irányelv 12. és 20. cikkében, 21. cikke (2) bekezdésének a), b) és c) pontjában, 21. cikke (3) bekezdésében, valamint 22. cikkében megállapított intézkedéseknek felelnek meg.

A terrorizmus sértettjei a szükségleteik felmérésére szolgáló, őket az eljárásokról folyamatosan tájékoztató, valamint az eljárások alatt védő tökéletesített mechanizmusok előnyeit élvezik majd. Hasonlóképpen, a közúti közlekedési bűncselekmények sértettjei esetében – jóllehet a mostani intézkedés nem kifejezetten az ilyen sértettek részletes igényeinek kielégítésére szolgál – a jogi szakemberek szélesebb körű ismeretei és korszerűbb kulturális viselkedésmintái a megfelelő értékelésekkel együtt hozzájárulnak az érintettek igényeinek kielégítéséhez, különösen a konkrét bűncselekmény meghatározását megelőző bánásmód tekintetében.

Ezen felül a javaslat – az emberkereskedelem, valamint a gyermekek szexuális zaklatása és szexuális kizsákmányolása sértettjeinek vonatkozásában elfogadott megközelítésnek megfelelően – következetesen kezeli a veszélyeztetett sértettek sajátos szükségleteit.

A jövőre nézve a sértettek konkrét kategóriaival – így a terrorizmus és a szervezett bűnözés áldozataival – kapcsolatos fellépést is kilátásba helyez. Különösen a terrorizmus áldozatainak védelme terén meglévő hiányosságok elemzését kell elvégezni, hogy javítsuk a terrorizmus áldozatainak helyzetét Európában.

Meglévő rendelkezések a javaslat által érintett területen

- Az emberkereskedelem, amelynek terén a sértettek jogainak védelmét belefoglalták a 2011/36/EU tanácsi irányelvbe, többek között fokozott hangsúlyt helyezve a gyermekekre, akiket különösen veszélyeztetett az emberkereskedelem¹¹;
- A gyermekek szexuális zaklatása, szexuális kizsákmányolása és a gyermekpornográfia, amelynek terén egy új irányelvjavaslat foglalkozik az említett bűncselekmények kiskorú áldozatainak sajátos szükségleteivel¹²;
- Az EU gyermekjogi ütemterve, amely kulcsfontosságú célkitűzésként állapítja meg az igazságszolgáltatási rendszerek gyermekbarátabbá tételét. A büntetőeljárásban részt vevő kiskorú sértettek kedvezőtlen tapasztalatait le kell szűkíteni, továbbá lehetőséget kell adni a kiskorú sértettek számára, hogy aktív szerepet játsszanak a büntetőeljárás során¹³;
- A Tanács 2004/80/EK irányelve a bűncselekmények áldozatainak kárenyhítéséről, amelynek célja a kárenyhítéshez való hozzájárítás elősegítése határokon átnyúló helyzetekben¹⁴;
- A nőkkel szembeni erőszak elleni küzdelem, amely a nők és férfiak közötti egyenlőségre vonatkozó 2010–2015-ös stratégia stratégiai prioritása, valamint a Daphne III. program központi eleme¹⁵;
- A terrorizmus áldozatainak jogainak védelme¹⁶.

2. AZ ÉRDEKELTEKSEL FOLYTATOTT KONZULTÁCIÓK EREDMÉNYEI; HATÁSVIZSGÁLAT

A Bizottság konzultációs normáit betartottuk. Különböző háttérrel rendelkező szakértők – köztük a kormányzat, a bűnüldöző szervek, nem kormányzati szervezetek, nemzetközi szervezetek és egyetemek szakértői – vettek részt a jogalkotási tervekről szóló részletes megbeszéléseken, amelyek az e javaslatot kísérő hatásvizsgálat elkészítésének részét képezték.

A Bizottság megrendelt egy külső tanulmányt a hatásvizsgálat elkészítésének támogatása céljából, valamint egy további tanulmányt abból a célból, hogy megvizsgálják a szakpolitikai lehetőségeket azon konkrét célkitűzés vonatkozásában, hogy a védelmi intézkedés révén

¹¹ Az Európai Parlament és a Tanács 2011/36/EU irányelve (2011. április 5.) az emberkereskedelem megelőzéséről, és az ellene folytatott küzdelemről, az áldozatok védelméről, valamint a 2002/629/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról

¹² A gyermekek szexuális zaklatásáról, szexuális kizsákmányolásáról és a gyermekpornográfiáról, valamint a 2004/68/IB kerethatározat hatályon kívül helyezéséről szóló irányelvjavaslat.

¹³ A Bizottság közleménye a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának, Az EU gyermekjogi ütemterve, COM(2011) 60, 2011.2.15.

¹⁴ A Tanács 2004/80/EK irányelve (2004. április 29.) a bűncselekmények áldozatainak kárenyhítéséről (HL L 261., 2004.8.6., 15. o.).

¹⁵ A Bizottság közleménye a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának - A nők és férfiak közötti egyenlőségre vonatkozó stratégia (2010–2015) – COM(2010) 491.

¹⁶ A 2008. november 28-i 2008/919/IB kerethatározattal (HL L 330., 2008.12.9., 21–23. o.) módosított, a terrorizmus elleni küzdelemről szóló, 2002. június 13-i 2002/475/IB tanácsi kerethatározat.

megszerzett védelem ne vesszen el, ha a védett személy másik tagállamba utazik vagy költözik¹⁷. Két felmérés eredményeit szintén felhasználtuk: a külső tanulmányt illetően kikértük a kormányzati és a nem kormányzati szektorok 384 képviselőjének véleményét, és 119 válasz érkezett, valamint a „Victims in Europe” projekt¹⁸ keretében 97 válasz érkezett a jogi végrehajtási kérdőívre, és 218 a szervezeti kérdőívre.

A hatásvizsgálat elkészítése során a Bizottság nyilvános konzultációt tartott, amely a teljes lakosság, valamint a nem kormányzati és a kormányzati szervezetek előtt is nyitva állt, akik véleményét kikértük arról, hogy milyen intézkedéseket kell hoznia az EU-nak a bűncselekmények sértettjei helyzetének javítására. A Bizottság 77 hozzászólást kapott a válaszadási határidőig.

2010. február 18–19-én megbeszélésre került sor egyetemi szakértők, nem kormányzati szervezetek és tagállamok részvételével, majd ezt követően 2010. április 14-én egy további igazságügyi fórumot tartottunk.

A közvetlen konzultáció mellett a Bizottság több tanulmány és publikáció eredményeit is felhasználta¹⁹.

A hatásvizsgálat arra a következtetésre jutott, hogy a 2001. évi kerethatározatot a sértettek konkrét kötelezettségeit és jogait tartalmazó új irányelvvel kell felváltani. A jogszabályt a végrehajtást elősegítő gyakorlati intézkedéseknek kell kísérniük. Az irányelv emellett csak az első lépés lenne e területen, ahol további tanulmányokat és fellépést tervezünk, különösen a sértettek kárenyhítésével és költségmentességével összefüggésben.

3. A JAVASLAT JOGI ELEMEI

A büntetőeljárásban a sértett jogállásáról szóló 2001/220/IB tanácsi kerethatározat több rendelkezését eredeti formájában megtartottuk, vagy csupán a megfogalmazás egyértelművé tétele érdekében szükséges mértékben módosítottuk. Például a javasolt irányelv 9., 12., 14., 15., 16. és 25. cikke megfelel a kerethatározat 3. 6. 9. 11. és 12. cikkének. Az alábbi megjegyzések azon cikkekre összpontosítanak, amelyek esetében lényegi változtatásokat vezettünk be a kerethatározathoz képest.

2. cikk – Fogalom meghatározások

Ezen irányelv célja annak biztosítása, hogy a bűncselekmények valamennyi sértettje élvezhesse a minimumszabályok előnyeit az EU egész területén. Ezen irányelv rendelkezik a sértettek családtagjainak nyújtandó támogatásról és védelemről, mivel a bűncselekmény gyakran e személyeknek is kárt okoz, és előfordulhat, hogy őket is érinti a másodlagos viktimizáció, vagy az elkövető, illetve annak bűntársai általi jogsértés vagy megfélemlítés

¹⁷ Hess Burkhard, „Feasibility Study: The European Protection Order and the European Law of Civil Procedure” [Megvalósíthatósági tanulmány: Az európai védelmi határozat és az európai polgári eljárásjog]; hamarosan hozzáférhetővé válik az alábbi internetcímen: http://ec.europa.eu/justice/index_en.htm.

¹⁸ APAV/Victim Support Europe, „Victims in Europe” projekt 2009 (a továbbiakban APAV jelentés).

¹⁹ Lásd. pl.: APAV jelentés, The Implementation of the EU Framework Decision on the standing of victims in the criminal proceedings in the Member States of the European Union, Lizabon 2009; Bulgarian Centre for the Study of Democracy, Project ONE: Member States' legislation, national policies, practices and approaches concerning the victims of crime, Szófia 2009.

kockázata. Ezen irányelv valamennyi rendelkezése alkalmazandó azon sértettek családtagjaira is, akik bűncselekmény következtében veszítették életüket, mivel e személyeknek a túlélő sértettek családtagjait meghaladó sajátos és jogos érdeke fűződik az eljáráshoz, továbbá gyakran a sértett képviselőiként ismerik el őket.

3., 4., 5. és 6. cikk – Információs jogok, valamint a megértéshez és a megértetéshez való jog

E cikkek célja annak biztosítása, hogy a sértettek – általuk érthető formában – elegendő információhoz jussanak ahhoz, hogy képesek legyenek teljes mértékben élni a jogaikkal, továbbá hogy úgy érezzék, hogy tisztelettel bánnak velük. Az ilyen információknak attól kezdve, hogy a sértett feljelentést tesz a bűncselekmény miatt, továbbá az ügy előrehaladása tekintetében az egész büntetőeljárás során rendszeresen rendelkezésre kell állniuk. Megfelelő részletességű tájékoztatást kell nyújtani ahhoz, hogy a sértettek megalapozott döntést hozhassanak az eljárásban történő részvételükről, és arról, hogyan élnék a jogaikkal, különösen annak eldöntésekor, hogy kérik-e a vád elejtésére vonatkozó határozat felülvizsgálatát.

Több okból is előfordulhat, hogy a sértetteknek nehézséget okoz a szabványos, írott formában nyújtott tájékoztatás megértése. A sértett esetleg nem érti a tájékoztatás nyelvét, illetve felmerülhetnek egyéb olyan tényezők – így a sértett életkora, érettsége, intellektuális és érzelmi képességei, írástudásának foka, és bármely egyéb, például a látásával vagy a hallásával kapcsolatos fogyatékossága – amely gátolhatja vagy teljesen meg is akadályozhatja a sértettet a tájékoztatás megértésében. Ezért lehetőleg sokféle formában kell tájékoztatást nyújtani az említett tényezők figyelembevételére érdekében.

7. cikk – A sértett-támogatási szolgáltatásokhoz való hozzáférés joga

E cikk célja annak biztosítása, hogy a sértettek hozzájussanak olyan támogatási szolgáltatásokhoz, amelyek tájékoztatást és tanácsadást, érzelmi és pszichológiai támogatást, és gyakorlati segítséget biztosítanak számukra. Mindez gyakran döntő fontosságú lehet a sértettek gyógyulásához, és segítheti őket abban, hogy megbirkózzanak a bűncselekmény következményeivel és bármely büntetőeljárás terhelésével.

A támogatásnak a bűncselekmény elkövetése után a lehető legkorábban rendelkezésre kell állnia, függetlenül attól, hogy tettek-e arról bejelentést vagy sem. E szolgáltatások különösen fontosnak bizonyulhatnak abban a tekintetben, hogy a sértett végül is a bűncselekmény bejelentése mellett döntsön. Ennek megfelelően a sértettek az eljárások ideje alatt és hosszú távon egyaránt igényelhetnek támogatást. A támogatási szolgáltatásokat kormányzati vagy nem kormányzati szervezetek is nyújthatják, továbbá nem járhatnak olyan túlzott eljárási kööttségekkel és formaságokkal, amelyek esetleg korlátozzák az ilyen szolgáltatásokhoz való hatékony hozzáférést. A támogatás sokféle módon nyújtható, például személyes találkozón, telefonon vagy egyéb távolsági eszközzel abból a célból, hogy földrajzilag a lehető legszélesebb körben tegyék elérhetővé a szolgáltatásokat. A sértettek egyes csoportjai, köztük a szexuális erőszak, az előítéletes bűncselekmények, pl. a nemi alapú erőszak, és a rasszista bűncselekmények sértettjei, valamint a terrorizmus áldozatai – a sérelmükre elkövetett bűncselekmény sajátos jellege miatt – gyakran támogatási szakszolgáltatásokat igényelnek. Amennyiben lehetséges, rendelkezésükre kell bocsátani ilyen szolgáltatásokat.

Jóllehet a támogatás nyújtása nem tehető függővé attól, hogy a sértett panaszt tesz-e a bűncselekmény miatt a rendőrségen vagy más illetékes hatóságoknál, helyzetüknél fogva

gyakran e hatóságok a legalkalmasabbak arra, hogy tájékoztatást adjanak a sértetteknek a támogatás lehetőségéről. Ezért arra ösztönözzük a tagállamokat, hogy teremtsék meg a megfelelő feltételeket – beleértve az adatvédelmi követelmények betarthatóságát – ahhoz, hogy a sértetteket a sértett-támogatási szolgálatokhoz irányíthassák.

8. cikk – A sértettek joga ahhoz, hogy átvételi elismervényt kapjanak a feljelentésükről

E cikk célja annak biztosítása, hogy ha valamely személy bűncselekmény miatt feljelentést tesz, a sértett olyan hivatalos átvételi elismervényt kapjon feljelentéséről, amelyre bármely jövőbeni kommunikáció során hivatkozhat.

9. cikk – A meghallgatáshoz való jog

E cikk célja annak biztosítása, hogy a sértettnek a büntetőeljárás során lehetősége legyen kezdeti és további információkat szolgáltatni, álláspontot vagy bizonyítékot ismertetni. A nemzeti jogszabályok szabályozhatják e jog pontos terjedelmét, amely az illetékes hatósággal történő kommunikációhoz és az annak számára történő bizonyíték-szolgáltatáshoz való alapvető jogosultságoktól a szélesebb körű jogokig – pl.: a bizonyíték figyelembe vételéhez, egyes bizonyítékok felvételéhez, vagy a tárgyaláson történő felszólaláshoz való jogig – terjedhet.

10. cikk – A vád elejtése esetén igénybe vehető jogok

E cikk célja, hogy a sértett ellenőrizhesse, hogy betartották-e a kialakult eljárásokat és szabályokat, valamint hogy a vád elejtéséről helyes határozatot hoztak-e egy konkrét személy tekintetében. A jogorvoslati mechanizmusok részleteit a nemzeti jogszabályok határozhatják meg. Azonban alapkövetelmény, hogy az ilyen jogorvoslat ügyében eljáró személynek vagy hatóságnak különböznie kell attól, mint aki/amely a vád elejtésére vonatkozó eredeti határozatot meghozta.

11. cikk – A közvetítés és az egyéb helyreállító igazságszolgáltatási szolgáltatások keretében igénybe vehető biztosítékokhoz való jog

A helyreállító igazságszolgáltatási szolgáltatások többféle szolgáltatást ölelnek fel, amelyek vagy a büntetőeljáráshoz kapcsolódnak, vagy megelőzik, illetve követik azt. E szolgáltatások bizonyos bűncselekménytípusok tekintetében, illetve kizárólag nagykorú, vagy kizárólag kiskorú elkövetőkkel összefüggésben állnak rendelkezésre, és például a sértett és az elkövető közötti közvetítésre, családi csoportkonferenciákra, és ítélező körökre terjednek ki.

E cikk célja annak biztosítása, hogy ilyen szolgáltatások nyújtása esetén biztosítékok álljanak rendelkezésre annak érdekében, hogy a sértett az eljárás eredményeként ne szenvedjen további sérelmet. Ezért az ilyen szolgáltatásoknál mindenekelőtt a sértett érdekeit és igényeit kell szem előtt tartani, és orvosolni kell a sértett sérelmét, valamint el kell kerülni a további károsodást. A sértett részvételének önkéntesnek kell lennie, ami azt is magában foglalja, hogy a sértettnek elegendő ismerettel kell rendelkeznie a veszélyekről és a hasznokról ahhoz, hogy megalapozott döntést hozhasson. Ez azt is jelenti, hogy amikor helyreállító eljárásra utalják az ügyet, és ilyen eljárást folytatnak, figyelembe kell venni azon tényezőket – így az erőviszonyokban fennálló különbségeket, valamint a sértett életkorát, érettségét vagy intellektuális képességét – amelyek korlátozhatják vagy csökkenthetik a sértett képességét arra, hogy megalapozott döntést hozzon, vagy hátráltathatják az ügy számára kedvező kimenetelét. Jóllehet a magáneljárásnak általában bizalmasnak kell lennie, a felek ellenkező

megállapodásának hiányában úgy tekinthető, hogy az olyan tényezők, mint az eljárás során tett fenyegetések szükségessé teszik a közérdekből történő nyilvánosságra hozatalt. Végül soron a felek közötti valamennyi megállapodást önkéntes alapon kell elérni.

13. cikk – A költségtérítéshez való jog

E rendelkezés összhangban áll a 2001. évi kerethatározattal, amely biztosítja a büntetőeljárásban részt vevő sértettek jogát költségeik megtérítéséhez. A kerethatározat szintén költségtérítést ír elő, ha a sértett anélkül vesz részt a tárgyaláson, hogy magában az eljárásban is részt venne. A rendelkezés célja annak biztosítása, hogy a sértettek korlátozott pénzügyi lehetőségeik miatt ne essenek el a tárgyaláson való részvételtől, és az igazságszolgáltatás figyelemmel kísérésétől.

18. cikk – A veszélyeztetett sértettek azonosítása

E cikk célja annak biztosítása, hogy egyénileg bánjanak a sértettekkel, valamint hogy következetes mechanizmust hozzanak létre azon veszélyeztetett sértettek azonosítására, akik esetében különleges intézkedésekre lehet szükség a büntetőeljárás során.

Önmagában véve a bűncselekmények valamennyi sértettje veszélyeztetett, és ennek megfelelően tapintatos és gondos bánásmódot igényel. Némely sértett azonban különösen ki van téve annak, hogy további sérelem vagy megfélemlítés éri a vádlott vagy a gyanúsított, illetve annak büntársai részéről. Ezen felül vannak olyan sértettek, akik esetében különösen nagy a kockázata, hogy további sérelmet vagy kárt szenvednek a büntetőeljárásban való részvételük miatt, legyen szó akár tanúskodásról, akár a részvétel egyéb formáiról. E sértettek esetében különleges intézkedésekre van szükség ahhoz, hogy minimálisra csökkentsék a további károsodás bekövetkeztének valószínűségét.

E cikk úgy rendelkezik, hogy a sértettek ilyen károsodás általi veszélyeztetettségét a sértett személyes jellemzői és az elszenvedett bűncselekmény jellege vagy típusa alapján kell megállapítani. A gyermekek és fogyatékossgal élő személyek többsége esetében különösen nagy a veszélye annak, hogy személyes jellemzőikből kifolyólag kárt szenvednek. E csoport minden további nélkül veszélyeztetettnek nyilvánítható, és az esetek többségében különleges intézkedéseket igényel. A bűncselekmények jellegére vagy típusára épülő egyéb kategóriákba tartozó sértettek – így a szexuális erőszak, ezen belül a szexuális kizsákmányolás áldozatai, valamint az emberkereskedelem áldozatai – a legtöbb esetben szintén további sérelmet szenvedhetnek az eljárás során.

E cikk ugyanakkor elismeri, hogy a sértettek egyének, akik különböző módon reagálnak a bűncselekményre, és különféle igényeik és sebezhető pontjaik vannak. Tehát előfordulhat, hogy a sértett annak ellenére is veszélyeztetett, hogy nem tartozik bele a veszélyeztetett sértettek egyik konkrét kategóriájába sem. Ezért egyéni értékelési mechanizmust kell létrehozni annak érdekében, hogy valamennyi veszélyeztetett sértettet azonosítsanak és megfelelő védelemben részesítsenek. E megközelítés döntő fontosságú a sértettek gyógyulásának elősegítéséhez, valamint annak biztosításához, hogy megfelelő segítségét és támogatást kapjanak az eljárás alatt és azt követően. Ez teszi leginkább lehetővé a másodlagos és ismételt viktimizációt, valamint a megfélemlítés megelőzését, továbbá a sértettek hatékony hozzáférését az igazságszolgáltatáshoz. Mindazonáltal e megközelítést azzal arányos mértékben kell alkalmazni, hogy mekkora a valószínűsége a büntetőeljárás megindításának, valamint annak, hogy a sértett különleges intézkedéseket igényel. Különösen a

bűncselekmény súlya, valamint a sértett által nyilvánvalóan elszenvedett károsodás foka nyújt hasznos jelzést azt egyéni értékelés mértékére nézve.

Az egyéni értékelésnek kell meghatároznia a sértett szükségleteit az eljárás során, valamint a sértett-támogatási szolgáltatások igénybevételének szükségességét. Azon köztisztviselők számára, akik a bűncselekmények bejelentésekor először kerülnek kapcsolatba a sértettel, képzést kell nyújtani, továbbá megfelelő iránymutatással eszközökkel vagy szabályzatokkal kell rendelkezniük ahhoz, hogy következetesen felmérhessék a sértett igényeit.

Az egyéni értékelések során figyelembe kell venni bármely olyan tényezőt, amely erősítheti annak valószínűségét, hogy a sértett további sérelmet vagy megfélemlítést szenved el az eljárás során. Különösen a következő tényezőket kell figyelembe venni: életkor, nem, és nemi identitás, etnikum, faj, vallás, szexuális irányultság, egészségi állapot, fogyatékoság, kommunikációs nehézségek, a gyanúsítotthoz vagy a vádlotthoz fűződő kapcsolat vagy eltartotti helyzet, korábban elszenvedett bűncselekmény és a bűncselekmény típusa és jellege, így az előítéleten alapuló bűncselekmények, a szervezett bűnözés vagy a terrorizmus. Az értékelések során különös figyelmet igényelnek a terrorizmus sértettjei, figyelemmel a cselekmények eltérő jellegére, amelyek a tömeges terrortól az egyének elleni célzott terrortámadásokig terjednek.

19. cikk – A sértett és az elkövető közötti kapcsolat elkerüléséhez való jog

E cikk a 2001. évi kerethatározat 8. cikkében elfogadott megközelítést tükrözi, és azt kívánja biztosítani, hogy amennyiben a sértettnek a büntetőeljárásban történő részvételéből kifolyólag meg kell jelennie valamely helyszínen, megfelelő intézkedéseket hozzanak annak érdekében, hogy a sértett ne kerüljön kapcsolatba a vádlottakkal vagy a gyanúsítottakkal. Ez sokféle módon érhető el, így például elkülönített váróhelyiségekkel, valamint a sértettek és a vádlott érkezésének ellenőrzésével. A köztisztviselők részére biztosított legjobb gyakorlat és iránymutatás abban a tekintetben is fontos információforrásul szolgálhat, hogy miként segíthető elő a találkozás elkerülése.

20. cikk – A sértettek védelemhez való joga a bűnügyi nyomozás során foganatosított kihallgatások alatt

E cikk célja a másodlagos viktimizáció megelőzése annak révén, hogy a sértettet a lehető leghamarabb kihallgatják, továbbá hogy a hatóságokkal való kapcsolatát a lehető leginkább megkönnyítik, ugyanakkor korlátozzák az azokkal való szükségtelen kapcsolatfelvételek számát. A kihallgatások időpontjára vonatkozó döntések során a lehető legnagyobb mértékben figyelembe kell venni a sértett szükségleteit, valamint a bizonyítékok összegyűjtésének sürgősségét. A sértettet elkísérheti egy általa választott, vele bizalmi viszonyban álló személy. E lehetőséget csupán rendkívüli körülmények között, és csak egy konkrét személy tekintetében lehet korlátozni. Ezután lehetővé kell tenni, hogy a sértettet elkísérje egy általa választott másik személy.

21. és 22. cikk – A veszélyeztetett sértetteknek – köztük a kiskorúaknak – a büntetőeljárás folyamán történő védelemhez való joga

E cikk célja annak biztosítása, hogy amennyiben megállapítást nyert, hogy a sértettek további sérelemnek vagy megfélemlítésnek vannak kitéve, megfelelő intézkedéseket hoznak az ilyen károsodás megakadályozásának elősegítésére. Ezen intézkedéseknek a büntetőeljárás során végig rendelkezésre kell állniuk, a kezdeti nyomozati vagy ügyészégi szakaszban, illetve

magán a tárgyaláson egyaránt. A szükséges intézkedések az eljárás szakaszainak megfelelően változnak.

A bünygyi nyomozás során minimális szintű védelemre van szükség a sértettek kihallgatásai tekintetében. Ezeket tapintatosan kell lefolytatni, és a tisztviselőknek ebből a célból megfelelő képzést kell kapniuk. E képzésnek biztosítania kell, hogy a tisztviselő ismerje a megfelelő kihallgatási módszereket, amelyek figyelembe veszik a sértett sajátos helyzetét, minimálisra csökkentik a szenvedését, és a lehető legtöbb, kiváló minőségű bizonyíték összegyűjtését teszik lehetővé. Ezért a sértett veszélyeztetettségének megfelelően szükség lehet arra, hogy a kihallgatásokat kizárólag megfelelő helyiségekben végezzék. Ez jelenthet video-kihallgatást lehetővé tévő helyiségeket, vagy egyszerűen olyanokat, amelyeknek például a bútorzata megfelel a gyermekek vagy fogyatékosággal élő személy igényeinek.

A veszélyeztetett személyek rendkívül fájdalmasnak érzékelhetik a kihallgatást, különösen ha olyan jellegű bűncselekményről van szó, amely közvetlenül személyesen érinti őket. Fontos lehet a kihallgatókkal szembeni bizalom kialakítása, amire csak bizonyos idő elteltével kerülhet sor. Ezért e cikk előírja, hogy a veszélyeztetett sértettet a legtöbb esetben azonos személynek kell kihallgatnia. Kivételeket a jó közigazgatás érdekében engednek, így például akkor ha valaki mást sürgősen ki kell hallgatni, vagy a szokásos kihallgató nem elérhető. Hasonló okokból szexuális erőszak esetén a sértettnek jogot kell kapnia arra, hogy azonos nemű személy hallgassa ki.

Magán a tárgyaláson a megfelelő védelmi intézkedések megállapításakor szintén fontos tényező a szándékos vagy eshetőleges megfélemlítéssel szembeni védelem. E cikk minimum intézkedéseket határoz meg e célból, valamint a különösen a tanúvallomáskor jelentkező fájdalom minimalizálására. Olyan intézkedéseket állapítottunk meg, amelyek lehetővé teszik, hogy a sértett ne kerüljön vizuális kapcsolatba a terhelttel, és kizárják a nyilvánosságot és a sajtót. A vádlott vagy gyanúsított alapvető jogainak tiszteletben tartása érdekében a bíróság mérlegelési jogkörébe tartozik annak eldöntése, hogy hoz-e ilyen intézkedéseket. Amennyiben azonban a sértett kiskorú, fogyatékos, szexuális erőszak vagy emberkereskedelem áldozata, és egyéni értékelés is készül, ez egyértelműen azt jelzi, hogy szükség van védelmi intézkedésre.

Figyelemmel a kiskorúak különös veszélyeztetettségére, további intézkedéseknek is rendelkezésre kell állniuk, illetve alkalmazhatónak kell lenniük a szokásos körülmények között. A 22. cikk úgy rendelkezik, hogy a kihallgatásokról videofelvétel készíthető, és az bizonyítékként használható fel a bíróságon, továbbá megfelelő esetekben, ha a kiskorú nem rendelkezik képviselővel, a bírói hatóságnak kell képviselőt kineveznie a számára.

24. cikk – A szakemberek képzése

E cikk célja a sértettekkel kapcsolatba lépő tisztviselőkre vonatkozó képzési követelmények megállapítása. A képzés szintjét, típusát és gyakoriságát – beleértve bármely szakképzést – annak megfelelően kell meghatározni, hogy az adott tisztviselő milyen mértékű és jellegű kapcsolatba kerülnek a sértettekkel, valamint hogy kapcsolatot tartanak-e sajátos sértetti csoportokkal.

A képzésnek olyan témákat kell érintenie, amelyek segítséget nyújtanak a tisztviselőknek ahhoz, hogy tisztelettel bánjanak a sértettekkel, megállapítsák azok védelmi szükségleteit, és megfelelő tájékoztatást nyújtsanak a számukra, amely elősegíti, hogy eligazodjanak az eljárások során és éljenek a jogaikkal. Az ilyen képzéseknek többek között az alábbi témákat

kell lefedniük: a bűncselekmény sértettekre gyakorolt negatív hatásai, valamint a másodlagos viktimizáció előidézésével kapcsolatos veszély ismerete; szakértelem és ismeretek, beleértve a sértettek segítéséhez, és a sértettek – különösen a másodlagos viktimizációból fakadó – bármely traumájának minimálisra csökkentéséhez szükséges különleges intézkedések és technikák; a sértetteket érő megfélemlítés, fenyegetés és sérelem felismerése és megelőzése; a sértettek sajátos igényeihez igazodó tájékoztatást és támogatást nyújtó szolgáltatások elérhetősége, és az ilyen szolgáltatások igénybe vételére szolgáló eszközök.

Ezen felül e cikk biztosítja, hogy a sértett-támogatási vagy helyreállító igazságszolgáltatási szolgáltatásokat nyújtó személyek szintén megfelelő szintű képzésben részesüljenek annak érdekében, hogy tisztelettel és elfogulatlanul bánjanak a sértettekkel, és a szakmai szabványoknak megfelelő szolgáltatást nyújtsanak.

4. A SZUBSZIDIARITÁS ELVE

A javaslat célkitűzéseit a tagállamok nem tudják kielégítő mértékben megvalósítani, mivel a javaslat célja a köztük lévő bizalom előmozdítása, és ezért fontos megállapodásra jutni az Európai Unió egészében alkalmazandó minimumkövetelményekről. A javaslat a kölcsönös bizalom megszilárdítása érdekében közelíti egymáshoz a tagállamok anyagi jogi szabályait a bűncselekmények sértettjeinek jogai, támogatásuk és védelmük tekintetében.

Emellett a sértetté válás komoly határokon átnyúló elemmel is rendelkezik, mivel jelentős számú, az EU területén élő, dolgozó és utazó uniós polgár esik külföldön bűncselekmény áldozatául. Az ilyen helyzetbe kerülő személyek különösen nehezen élhetnek a jogaikkal, és a büntetőeljárás további terhet jelenthet számukra. A polgároknak bízniuk kell tudni abban, hogy az Unió egész területén hozzájutnak minimális szintű jogokhoz.

A javaslat ezért megfelel a szubszidiaritás elvének.

5. AZ ARÁNYOSSÁG ELVE

A javaslat megfelel az arányosság elvének, mivel az említett célkitűzés európai szintű megvalósításához szükséges minimumra szorítkozik, és nem lépi túl az e célból szükséges mértéket.

Javaslat

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS IRÁNYELVE

a bűncselekmények sértettjeinek támogatására, védelmére, és jogaira vonatkozó minimumszabályok megállapításáról

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen

annak 82. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság javaslatára,

a jogalkotási aktus tervezete nemzeti parlamenteknek való megküldését követően,

tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményére²⁰,

tekintettel a Régiók Bizottságának véleményére²¹,

rendes jogalkotási eljárás keretében,

mivel:

- (1) Az Európai Unió azt a célt tűzte maga elé, hogy fenntartja és fejleszti a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térséget, amelynek sarkalatos pontja a polgári- és büntetőügyekben hozott bírósági határozatok Unión belüli kölcsönös elismerése.
- (2) Az Unió elkötelezett a bűncselekmények sértettjeinek védelme, valamint szabályozási minimumok megállapítása mellett, továbbá elfogadta a büntetőeljárásban a sértett jogállásáról szóló, 2001. március 15-i 2001/220/IB tanácsi kerethatározatot. Az Európai Tanács 2009. december 10–11-i ülésén elfogadott Stockholmi Program keretében felkérték a Bizottságot és a tagállamokat, hogy tekintsék át, miként lehetne javítani az áldozatok védelmét szolgáló jogszabályokat és gyakorlati támogató intézkedéseket.
- (3) Az Európai Parlament a nők elleni erőszak felszámolásáról szóló 2009. november 26-i állásfoglalásában felszólította a tagállamokat, hogy tökéletesítsék a nőkkel szemben elkövetett erőszak minden formája elleni nemzeti jogszabályukat és politikáikat, lépjenek fel a nőkkel szembeni erőszak okai ellen, nevezetesen megelőző intézkedések

²⁰ HL C [...], [...], [...]. o.

²¹ HL C [...], [...], [...]. o.

révén, valamint kérte, hogy az Unió garantálja a segítséghez és támogatáshoz való jogot.

- (4) A Szerződés 82. cikkének (2) bekezdése előírja szabályozási minimumok megállapítását, amennyiben az a több államra kiterjedő vonatkozású büntetőügyekben a bírósági ítéletek és határozatok kölcsönös elismerésének, valamint a rendőrségi és igazságügyi együttműködésnek a megkönnyítése érdekében szükséges. A 82. cikk (2) bekezdésének c) pontja szerint „a bűncselekmények sértettjeinek jogai” az egyik olyan terület, amelyen szabályozási minimumok állapíthatók meg.
- (5) A bűncselekmény támadás a társadalom ellen, valamint a sértettek egyéni jogainak megsértése. Ezért a sértetteket el kell ismerni, továbbá tisztelettel, tapintattal és szakértelemmel kell velük bánni a hatóságokkal történő valamennyi kapcsolatfelvétel során. A sértett-támogatási szolgálatnak, illetve a helyreállító igazságszolgáltatási szolgálatnak figyelembe kell vennie a sértettek személyes helyzetét és közvetlen szükségleteit, életkorát, nemét, fogyatékoságát, érettségük fokát, továbbá teljes mértékben tiszteletben kell tartania fizikai, szellemi és erkölcsi épségüket. Meg kell védeni őket a másodlagos és az ismételt viktimizációtól, valamint a megfélemlítéstől, továbbá a gyógyulásukat elősegítő, megfelelő támogatásban kell részesülniük, és kellő hozzáférést kell biztosítani számukra az igazságszolgáltatáshoz.
- (6) Ezen irányelv célja a 2001/220/IB kerethatározat rendelkezéseinek módosítása és kiterjesztése. Mivel nagyszámú és lényeges módosítást kell végezni, az egyértelműség érdekében a kerethatározatot teljes egészében helyettesíteni kell.
- (7) Ezen irányelv tiszteletben tartja az alapvető jogokat és megfelel az Európai Unió Alapjogi Chartája által elismert elveknek. Az irányelv különösen az alábbi jogok előmozdítására törekszik: az emberi méltósághoz, az élethez, a testi és szellemi sérthetlenséghez, a családi- és a magánélethez, a tulajdonhoz való jog, továbbá a gyermekek, az idősek és a fogyatékosággal élő személyek jogai, valamint a tisztességes eljáráshoz való jog.
- (8) Ezen irányelv szabályozási minimumokat állapít meg. A tagállamok kiterjeszthetik az ezen irányelvben meghatározott jogokat annak érdekében, hogy magasabb szintű védelmet nyújtsanak.
- (9) Egy adott személy sértettnek tekintendő függetlenül attól, hogy az elkövetőt azonosították, elfogták, büntetőeljárás alá vonták, illetve elítélték-e, továbbá tekintet nélkül az elkövető és a sértett közötti családi kapcsolatra. A sértettek családtagjai szintén sérülnek a bűncselekmény következtében, különös tekintettel az elhunyt sértett családjára, amelynek jogos érdeke fűződik a büntetőeljáráshoz. Ezért e közvetett sértetteknek is védelemben kell részesülniük ezen irányelv alapján. A sértetteknek már a bűncselekmény bejelentését megelőzően is megfelelő támogatásra és segítségnyújtásra van szükségük. E támogatás egyaránt döntő szerepet játszhat lehet a sértett gyógyulásában, és abban a döntésében, hogy később bejelentést tesz a bűncselekményről.
- (10) A nyújtott tájékoztatásnak kellően részletesnek kell lennie ahhoz, hogy a sértettek tiszteletteljes bánásmódban részesüljenek, valamint hogy képesek legyenek megalapozott döntést hozni az eljárásban való részvételükről, és arról, hogy miként élnek a jogaikkal. A fentiekkel összefüggésben különösen fontos az a tájékoztatás,

amely révén a sértett értesülhet az eljárás aktuális állásáról és előrehaladásáról. Úgyszintén fontosak azon információk, amelyek alapján a sértett eldöntheti, hogy kéri-e a vád elejtéséről szóló határozat felülvizsgálatát.

- (11) A hatóságok által adott tájékoztatást és tanácsadást, a sértett-támogatási szolgáltatásokat és a helyreállító igazságszolgáltatási szolgáltatásokat lehetőleg számos médiumon keresztül, és olyan módon kell nyújtani, amelyet a sértettek képesek megérteni. Arról is gondoskodni kell, hogy meg tudják érteni a sértettet az eljárás során. Ezzel összefüggésben figyelembe kell venni az alábbiakat: a sértettek nyelvismerete az információközlésre használt nyelven, a sértettek életkora, érettsége, intellektuális és érzelmi képességeik, írástudásuk foka, valamint bármely szellemi vagy fizikai fogyatékoságuk, így például azok, amelyek a látásukat vagy a hallásukat érintik. A büntetőeljárás során hasonlóképpen figyelembe kell venni a sértett információközlési képességének korlátozottságát.
- (12) A hatékony igazságszolgáltatás csak akkor valósítható meg, ha a sértettek megfelelően elmagyarázhatják a sérelmükre elkövetett bűncselekmény körülményeit, és az illetékes hatóságok számára érthető módon képesek előadni a bizonyítékaikat. Ugyanilyen fontos a sértettekkel való tiszteletteljes bánásmód, és az, hogy képesek legyenek élni a jogaikkal. Ezért a sértettek kihallgatása során és bírósági meghallgatásokon való részvételük céljából minden esetben térítésmentes tolmácsolásnak kell rendelkezésre állnia. Ami a büntetőeljárás egyéb vonatkozásait illeti, a tolmácsolás és fordítás iránti igény eltérő lehet a konkrét kérdésektől, a sértettek jogállásától és az eljárásban való részvételüktől, valamint bármely különleges jogosultságuktól függően. Ezen egyéb esetekben az ilyen tolmácsolást és fordítást csupán olyan mértékben kell biztosítani, amely szükséges ahhoz, hogy a sértettek gyakorolhassák a jogaikat.
- (13) A támogatást – amelyet kormányzati vagy nem kormányzati szervezetek is nyújthatnak – a sértettek szükségleteinek megfelelően rendelkezésre kell bocsátani a bűncselekmény elkövetésétől kezdve, valamint a büntetőeljárás során és ezen eljárást követően. A támogatást különféle eszközök segítségével, a túlzott formaságok mellőzésével, és földrajzilag kellően széles körben kell nyújtani ahhoz, hogy valamennyi sértettnek lehetősége nyíljon e szolgáltatások igénybevételére. A sértettek egyes csoportjai, így a szexuális erőszak, a nemi és a faji alapú gyűlölet vagy egyéb előítéletes bűncselekmények, illetve a terrorizmus sértettjei – a sérelmükre elkövetett bűncselekmény sajátos jellege miatt – támogatási szakszolgáltatásokat igényelhetnek.
- (14) Jóllehet a támogatás nyújtása nem tehető függővé attól, hogy a sértett feljelentést tesz-e a bűncselekmény miatt az illetékes hatóságnál, pl. a rendőrségen, helyzetüknél fogva gyakran e hatóságok a legalkalmasabbak arra, hogy tájékoztatást adjanak a sértetteknek a támogatás lehetőségéről. Ezért arra ösztönözzük a tagállamokat, hogy teremtsék meg a megfelelő feltételeket – beleértve az adatvédelmi követelmények betarthatóságát – ahhoz, hogy a sértetteket a sértett-támogatási szolgálatokhoz irányíthassák.
- (15) A vád elejtéséről szóló határozat felülvizsgálatát az eredeti határozatot meghozó személytől vagy hatóságtól eltérő személynek/hatóságnak kell végeznie. Az e felülvizsgálatra vonatkozó mechanizmusokat vagy eljárásokat a tagállami jogszabályoknak megfelelően kell alkalmazni.

- (16) A helyreállító igazságszolgáltatási szolgáltatások – köztük például a sértett és az elkövető közötti közvetítés, a családi csoportkonferenciák, és az ítélkező körök – jelentős hasznot hozhatnak a sértetteknek, viszont a további sérelmek megelőzése érdekében biztosítékokra van szükség. Ezért az ilyen szolgáltatásoknál mindenek előtt a sértett érdekeit és igényeit kell szem előtt tartani, és orvosolni kell a sértettnek okozott kárt, valamint el kell kerülni a további károsodást. Amikor helyreállító eljárásra utalják az ügyet, és ilyen eljárást folytatnak, figyelembe kell venni azon tényezőket – így az erőviszonyokban fennálló különbségeket, valamint a sértett életkorát, érettségét vagy intellektuális képességét – amelyek korlátozhatják vagy csökkenthetik a sértett képességét arra, hogy megalapozott döntést hozzon, vagy megakadályozhatják az ügy számára kedvező kimenetelét. Jóllehet a magáneljárásnak általában bizalmasnak kell lennie, a felek ellenkező megállapodásának hiányában úgy tekinthető, hogy az olyan tényezők, mint az eljárás során tett fenyegetések szükségessé teszik a közérdekből történő nyilvánosságra hozatalt.
- (17) Némely sértettet a büntetőeljárás során különösen veszélyeztet a másodlagos és ismételt viktimizáció, valamint az elkövető vagy bűntársai általi megfélemlítés. E veszélyeztetettség nagyrészt a sértettek személyes jellemzőiből és a bűncselekmény típusából vagy jellegéből állapítható meg. A fentiek alapján egyes sértettek – a gyermekek, a fogyatékkal élő személyek, a szexuális erőszak és az emberkereskedelem áldozatai – a legtöbb esetben további veszélynek vannak kitéve, és különleges védelmi intézkedéseket igényelnek. E védelmi intézkedések kizárólag rendkívüli körülmények között – így a vádlott vagy gyanúsított alapvető jogainak figyelembe vétele érdekében vagy a sértett kívánsága esetén – korlátozhatók. Az emberkereskedelem, a gyermekek szexuális zaklatása és kizsákmányolása, és a gyermekpornográfia áldozatainak esetében, ha az elfogadott, vagy ezen irányelvvel egyidejűleg tárgyalás alatt álló, külön jogi aktusok különös és részletesebb rendelkezéseket tartalmaznak, akkor ezen irányelv nem szabályozza ugyanazokat a kérdéseket.
- (18) Az említett kategóriákon túl – azonban szintén személyes jellemzői és a bűncselekmény jellege alapján – bármely személy lehet veszélyeztetett. A veszélyeztetettség kizárólag a védelmi intézkedésekkel kapcsolatos ajánlások megtételére alkalmas helyzetben lévő személyek által, a legkorábbi lehetséges időpontban elvégzett egyedi értékelések révén azonosítható hatékonyan. Az értékelésnek különösen az alábbi tényezőket kell figyelembe vennie: életkor, nem, és nemi identitás, etnikum, faj, vallás, szexuális irányultság, egészségi állapot, fogyatékoság, kommunikációs nehézségek, a gyanúsítotthoz vagy a vádlotthoz fűződő kapcsolat vagy eltartotti helyzet, a korábban elszenvedett bűncselekmény és a bűncselekmény típusa és jellege, így a szervezett bűnözés, a terrorizmus vagy az előítéleten alapuló bűncselekmények, továbbá hogy a sértett külföldi-e. Az értékelések során különös figyelmet igényelnek a terrorizmus áldozatai, figyelemmel a cselekmények eltérő jellegére, amelyek a tömeges terrortámadásoktól az egyének elleni célzott terrorizmusig terjednek.
- (19) A veszélyeztetettnek nyilvánított sértettek részére megfelelő intézkedéseket kell biztosítani ahhoz, hogy megvédjék őket a büntetőeljárás során. Ezen intézkedések pontos jellegét és terjedelmét – a sértettel folytatott párbeszéd alapján és az igazságszolgáltatási mérlegelési jogkör szabályaival összhangban – egyéni értékelés révén kell megállapítani. A sértett eljárással kapcsolatos aggályait és félelmeit döntő

tényezőként kell figyelembe venni a különleges intézkedések szükségességének megállapításakor.

- (20) Ezen irányelv rendelkezéseinek alkalmazása során elsősorban a gyermek mindenek felett álló érdekét kell figyelembe venni, az Európai Unió Alapjogi Chartájával és az ENSZ 1989. évi gyermekjogi egyezményével összhangban.
- (21) Ezen irányelv rendelkezéseinek alkalmazása során a tagállamoknak gondoskodniuk kell arról, hogy a fogyatékossgal élő személyek másokhoz hasonlóan teljes mértékben élhessenek az irányelv alapján őket megillető jogokkal, összhangban a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezménnyel, és különösen annak a törvény előtti egyenlőséghez és az igazságszolgáltatáshoz való egyenlő hozzáféréshez való jogról, az információhoz és a létesítményekhez való hozzáféréshez való jogról, továbbá az embertelen vagy megalázó bánásmódtól, valamint az erőszaktól és visszaélésektől való mentességről szóló rendelkezéseire.
- (22) Az eljárások koordinált lefolytatása révén korlátozni kell a további viktimizációt, amely az elkövető részéről vagy a büntetőeljárásban való részvétel eredményeként is bekövetkezhet. A koordinált eljárások során tisztelettel bánnak a sértettekkel, lehetővé téve, hogy kialakuljon bennük a hatóságok iránti bizalom. A lehető leginkább meg kell könnyíteni a hatóságokkal való kapcsolattartást, ugyanakkor korlátozni kell azon esetek számát, amikor a sértett szükségtelenül lép kapcsolatba a hatóságokkal. Ennek módja lehet például a kihallgatások videóra való felvétele és a felvétel felhasználásának engedélyezése a bírósági eljárás során. A lehető legszélesebb intézkedési skálának kell a gyakorló jogászok rendelkezésére állnia annak megakadályozása céljából, hogy a sértettet szenvedés érje a bírósági eljárás során, különösen annak következtében, hogy vizuális kapcsolatba kerül az elkövetővel, annak családjával, büntőrsaival vagy a közönség egyes tagjaival. Ezért arra kell ösztönözni a tagállamokat, hogy szükség esetén műszakilag megvalósítható és gyakorlati intézkedések alkalmazásával tegyék lehetővé, hogy a bírósági épületekben elkülönített váróhelyiségek álljanak a sértettek rendelkezésére. A sértett magánéletének védelme fontos eszköz lehet a további viktimizáció megakadályozása érdekében. E védelem olyan intézkedéscsomag révén valósítható meg, amely a sértett személyazonosságával és tartózkodási helyével kapcsolatos adatszolgáltatás mellőzését vagy korlátozását is magában foglalja. Az említett védelem – amely a gyermek nevének titkosságára is kiterjed – különösen fontos a kiskorú sértettek esetében.
- (23) Amennyiben ezen irányelvvel összhangban gyámot és/vagy képviselőt kell kijelölni a gyermek számára, e feladatokat ugyanaz a személy, vagy jogi személy, illetve intézmény, vagy hatóság is elláthatja.
- (24) A büntetőeljárás során a sértettekkel valószínűsíthetően kapcsolatba kerülő tisztviselők részére – a sértettek szükségleteinek felismerése és kielégítése céljából – olyan alap-és továbbképzést kell nyújtani, amely megfelel a sértettekkel való kapcsolatuk fokának. E képzésnek szükség esetén szakképzést is magába kell foglalnia.
- (25) A tagállamoknak ösztönözniük kell a bűncselekmények sértettjeivel foglalkozó civil szervezetek – köztük az elismert és aktív nem kormányzati szervezetek – munkáját, és szorosán együtt kell működniük velük a politikai döntéshozatal, a tudatosság növelését célzó kampányok, a kutató és oktató programok, a képzés, valamint a

bűncselekmények sértettjeinek támogatására és védelmére irányuló intézkedések hatásainak ellenőrzése és értékelése terén.

- (26) Mivel a közös minimumkövetelmények megállapításának célját a tagállamok – nemzeti, regionális vagy helyi szinten eljárva – egyoldalúan nem tudják kielégítően megvalósítani, és az intézkedések léptéke és lehetséges hatásai miatt az uniós szinten jobban megvalósítható, az Unió intézkedéseket fogadhat el az EUSZ 5. cikkébe foglalt szubszidiaritás elvének megfelelően. Az említett cikkben foglalt arányossági elvvel összhangban az irányelv nem lépi túl a szóban forgó célkitűzés eléréséhez szükséges mértéket.
- (27) Az ezen irányelv végrehajtása során feldolgozott személyes adatokat a büntetőügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködés keretében feldolgozott személyes adatok védelméről szóló, 2008. november 27-i 2008/977/IB tanácsi kerethatározatnak²², valamint az Európa Tanácsnak az egyének személyes adataik gépi feldolgozása során való védelméről szóló, 1981. január 28-i – valamennyi tagállam által elfogadott – egyezményében megállapított elveknek megfelelő védelemben kell részesíteni.
- (28) Ezen irányelv nem érinti a különösen veszélyeztetett sértettek konkrét szükségleteit célzottabban kezelő egyéb uniós jogi aktusokba foglalt, messzebbre mutató rendelkezéseket.
- (29) [Az Európai Unióról szóló szerződéshez és az Európai Unió működéséről szóló szerződéshez csatolt, az Egyesült Királyságnak és Írországnak a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség tekintetében fennálló helyzetéről szóló jegyzőkönyv 1., 2., 3. és 4. cikkével összhangban az Egyesült Királyság és Írország bejelentette az ezen irányelv elfogadásában és alkalmazásában történő részvételre irányuló szándékát] VAGY [Az Európai Unióról szóló szerződéshez és az Európai Unió működéséről szóló szerződéshez csatolt, az Egyesült Királyságnak és Írországnak a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség tekintetében fennálló helyzetéről szóló jegyzőkönyv 4. cikkének sérelme nélkül az Egyesült Királyság és Írország nem vesz részt ezen irányelv elfogadásában, így az rájuk nézve nem kötelező és nem alkalmazandó]²³.
- (30) Az Európai Unióról szóló szerződéshez és az Európai Unió működéséről szóló szerződéshez csatolt, Dánia helyzetéről szóló jegyzőkönyv 1. és 2. cikke értelmében Dánia nem vesz részt ennek az irányelvnek az elfogadásában, az rá nézve nem kötelező és nem alkalmazandó.

ELFOGADTA EZT AZ IRÁNYELVET:

1. FEJEZET

BEVEZETŐ RENDELKEZÉSEK

²² HL L 350., 2008.12.30., 60. o.

²³ Az irányelv e preambulumbekzdésének végleges szövege – a (21. sz.) jegyzőkönyv rendelkezéseinek megfelelően – attól függ majd, hogy az Egyesült Királyság és Írország ténylegesen milyen álláspontra helyezkedik.

1. cikk
Célkitűzések

Ezen irányelv célja, hogy a bűncselekmények valamennyi sértettje megfelelő védelemben és támogatásban részesüljön, valamint képes legyen részt venni a büntetőeljárásban, továbbá ismerjék el őket, és – bármifajta megkülönböztetés nélkül – tisztelettel, tapintattal és szakértelemmel bánjanak velük minden alkalommal, amikor kapcsolatba kerülnek a hatóságokkal, valamint a sértett-támogatási és a helyreállító igazságszolgáltatási szolgálatokkal.

2. cikk
Fogalommeghatározások

Ezen irányelv alkalmazásában:

- a) „sértett”:
 - i) természetes személy, aki olyan károsodást szenvedett, ideértve testi vagy szellemi épségének sérelmét, érzelmi szenvedését vagy gazdasági veszteségét is, amely bűncselekmény révén valósult meg;
 - ii. a bűncselekmény következtében elhunyt személy családtagjai;
- b) „családtagok”: a házastárs, az élettárs, a bejegyzett élettárs, az egyenes ági hozzátartozók, a testvérek, valamint a sértett által eltartott személyek;
- c) „élettárs”: olyan személy, aki a sértettel állandó és hosszan tartó kapcsolatban él anélkül, hogy ezt a kapcsolatot a hatóságnál bejegyeztették volna;
- d) „bejegyzett élettárs”: olyan személy, akivel a sértett bejegyzett élettársi kapcsolatot létesített az egyik tagállam jogszabályai alapján;
- e) „helyreállító igazságszolgáltatási szolgáltatások”: olyan szolgáltatások, amely célja a sértett és a vádlott közötti kapcsolatfelvétel létrehozása annak érdekében, hogy önkéntes megállapodásra jussanak a bűncselekményből származó kár orvoslásának lehetséges módjáról;
- f) „gyermek”: bármely 18 évesnél fiatalabb személy;
- g) „fogyatékossgal élő személy”: olyan személy, aki hosszan tartó fizikai, értelmi, szellemi vagy érzékszervi károsodással él, amely számos egyéb akadállyal együtt korlátozhatja az adott személy teljes, hatékony és másokkal egyenlő társadalmi szerepvállalását.

2. FEJEZET

INFORMÁCIÓ- ÉS TÁMOGATÁSNYÚJTÁS

3. cikk

A hatáskörrel rendelkező hatósággal való első kapcsolatfelvételtől kezdve történő tájékoztatáshoz való jog

A tagállamok gondoskodnak arról, hogy a sértettek a bűncselekmény ügyében tett feljelentés átvételére hatáskörrel rendelkező hatósággal való első kapcsolatfelvételtől kezdve, indokolatlan késedelem nélkül megkapják az alábbi információkat:

- a) hol és milyen módon tehetnek feljelentést a bűncselekmény miatt;
- b) azon szolgálatok és szervezetek elérhetőségei, amelyekhez segítségért fordulhatnak;
- c) az igénybe vehető segítség fajtái;
- d) a büntető feljelentést követő eljárások, és az ezen eljárásokkal kapcsolatos szerepük;
- e) hogyan és milyen feltételekkel részesülhetnek védelemben;
- f) milyen mértékben és feltételekkel jogosultak jogi tanácsadásra, költségmentességre, vagy bármely egyéb tanácsadásra;
- g) milyen mértékben és feltételekkel jogosultak kárenyhítésre, beleértve az igény benyújtásának határidejét;
- h) azon különleges szabályok, amelyek rendelkezésükre állnak érdekeik védelmére, amennyiben a lakóhelyük egy másik tagállamban van;
- i) a jogaik megsértése esetén történő panasztételre vonatkozó eljárások;
- j) az ügyükkel kapcsolatos kommunikáció során alkalmazandó elérhetőségek.

4. cikk

Az ügygel kapcsolatos tájékoztatáshoz való jog

1. A tagállamok gondoskodnak arról, hogy a sértetteket tájékoztassák arról a jogukról, hogy – kívánságuk esetén – megkaphatják az ügyükre vonatkozó alábbi információkat:
 - a) bármely olyan határozat, amely megszünteti a sértett bűncselekmény miatt tett feljelentésének következtében indult büntetőeljárást, pl. a nyomozás vagy az ügyészségi vizsgálat megindítását elutasító vagy azt megszüntető határozat, illetve a tárgyalás során hozott jogerős bírósági határozat – így az ítélet – ideértve mindezek indokolását is;
 - b) olyan információk, amelyekből a sértett megismerheti az általa bűncselekmény miatt tett feljelentés következtében indult büntetőeljárás állását, kivéve az olyan kivételes eseteket, amikor ez az ügy szabályszerű lefolytatását akadályozhatná;
 - c) a tárgyalás helye és ideje.

2. A tagállamok gondoskodnak arról, hogy a sértetteknek lehetőségük legyen értesítést kapni az őket érintő bűncselekmény miatt büntetőeljárás alá vont vagy elítélt személyek szabadon engedéséről. A sértettek kérésükre juthatnak hozzá e tájékoztatáshoz.
3. A tagállamok biztosítják, hogy azon sértettek, akik úgy nyilatkoznak, hogy nem kívánják megkapni az (1) és a (2) bekezdésben említett tájékoztatást, ne jussanak hozzá az említett információkhoz.

5. cikk

A megértéshez és megértetéshez való jog

A tagállamok intézkedéseket hoznak annak érdekében, hogy a sértettek megértsék a hatóságok közléseit – beleértve az azok által nyújtott tájékoztatást is – és megértessék magukat, amikor a büntetőeljárás alatt kapcsolatba lépnek a hatóságokkal.

6. cikk

A tolmácsolás és fordítás igénybevételéhez való jog

1. A tagállamok gondoskodnak arról, hogy azon sértettek, akik nem értik vagy nem beszélnek az adott büntetőeljárás során használt nyelvet, a büntetőeljárás során a nyomozó és igazságügyi hatóságok előtti kihallgatásukkor vagy kikérdezésükkor – így a rendőrségi kihallgatásukkor – kérésükre térítésmentes tolmácsolást vehessenek igénybe, továbbá a bírósági tárgyaláson és szükséges közbeszóló meghallgatásokon való részvételük céljából tolmácsolást biztosítsanak számukra.
2. Annak érdekében, hogy a sértettek élhessenek jogaikkal a büntetőeljárás során, a tagállamok gondoskodnak arról, hogy a sértettek kérésére valamennyi egyéb esetben is térítésmentes tolmácsolás álljon rendelkezésre, a sértettek szükségleteinek és az adott eljárásokban játszott szerepüknek megfelelően.
3. Adott esetben kommunikációs technológia is alkalmazható, úgymint videokonferencia, telefon vagy internet, kivéve, ha szükség van a tolmács fizikai jelenlétére ahhoz, hogy a sértettek megfelelően éljenek a jogaikkal vagy megértsék az eljárást.
4. A tagállamok gondoskodnak arról, hogy azon sértettek, akik nem értik vagy nem beszélnek az adott büntetőeljárás során használt nyelvet, kérésükre megkapják az alábbi információk térítésmentes fordítását, amennyiben ezen információkat a rendelkezésükre bocsátják:
 - a) a bűncselekmény miatt a hatáskörrel rendelkező hatóságnak benyújtott feljelentés;
 - b) a sértettek bűncselekmény miatt tett feljelentésével kapcsolatos büntetőeljárás megszüntetéséről szóló határozat, ideértve legalább e határozat indokolásának összefoglalását is;

- c) az ahhoz szükséges alapvető információk, hogy a sértettek – szükségleteiknek és az adott eljárásban játszott szerepüknek megfelelően – élhessenek a jogaikkal a büntetőeljárás során.
5. A tagállamok biztosítják, hogy eljárás vagy mechanizmus álljon rendelkezésre annak megállapítására, hogy a sértettek beszélnek-e és értik-e a büntetőeljárás nyelvét, és szükségük van-e fordításra és tolmács segítségére.
6. A tagállamok a nemzeti jog szerinti eljárásokkal összhangban biztosítják, hogy a sértetteknek joguk legyen megtámadni a tolmácsolás vagy fordítás szükségtelenségét megállapító határozatot, és amennyiben biztosították ezeket, lehetőségük legyen panaszt tenni, ha a tolmácsolás minősége nem elégséges jogaik gyakorlásához vagy az eljárás megértéséhez.

7. cikk

A sértett-támogatási szolgáltatásokhoz való hozzáférés joga

1. A tagállamok biztosítják, hogy a sértettek és családtagjaik – szükségleteiknek megfelelően – térítésmentesen hozzájussanak bizalmas sértett-támogatási szolgáltatásokhoz.
2. E szolgáltatások keretében legalább az alábbiakat biztosítják:
- a) a sértettek jogaira vonatkozó releváns információk, tanácsadás és támogatás, beleértve a bűncselekmények miatti állami kárenyhítési rendszerekhez való hozzáférésre, valamint a büntetőeljárás során játszott szerepükre vonatkozó tájékoztatást, így a tárgyaláson való részvételre történő felkészítést;
 - b) adott esetben a szakszolgáltatásokra vonatkozó tájékoztatás, és az azokhoz történő irányítás;
 - c) érzelmi és pszichológiai támogatás;
 - d) pénzügyi és gyakorlati kérdésekre vonatkozó tanácsadás a bűncselekményt követően.
3. A tagállamok elősegítik, hogy a feljelentést átvevő hatóság és az egyéb érintett hivatalok a sértetteket az őket támogató szolgálatokhoz irányítsák.
4. A tagállamok az általános sértett-támogatási szolgálatok mellett előmozdítják a támogatási szakszolgálatok kialakítását és fejlesztését.

3. FEJEZET

A BÜNTETŐELJÁRÁSBAN VALÓ RÉSZVÉTEL

8. cikk

A sértettek joga ahhoz, hogy átvételi elismervényt kapjanak a feljelentésükről

A tagállamok biztosítják, hogy a sértettek írásos átvételi elismervényt kapjanak az adott tagállam megfelelő hatóságához általuk benyújtott feljelentésekről.

9. cikk

A meghallgatáshoz való jog

A tagállamok biztosítják a sértettek meghallgatáshoz és bizonyítékszolgáltatáshoz való jogát az eljárás során.

10. cikk

A vád elejtése esetén igénybe vehető jogok

1. A tagállamok biztosítják, hogy a sértetteknek jogában álljon megtámadni a vád elejtésére vonatkozó bármely határozatot.
2. A tagállamok gondoskodnak arról, hogy a sértettek elegendő tájékoztatást kapjanak annak eldöntéséhez, hogy kéri-e a vád elejtésére vonatkozó határozat felülvizsgálatát.

11. cikk

A közvetítés és az egyéb helyreállító igazságszolgáltatási szolgáltatások keretében igénybe vehető biztosítékokhoz való jog

1. A tagállamok megállapítják a közvetítés vagy az egyéb helyreállító igazságszolgáltatási szolgáltatások nyújtásakor alkalmazandó normákat, amelyek célja, hogy megóvják a sértetteket a megfélemlítéstől és a további viktimizációtól. E normáknak legalább az alábbiakat kell magukba foglalniuk:
 - a) közvetítés vagy helyreállító igazságszolgáltatási szolgáltatások kizárólag a sértettek érdekében, szabad és tájékoztatáson alapuló beleegyezésük alapján alkalmazhatók; az említett beleegyezés bármikor visszavonható;
 - b) az eljárásban való részvételhez történő hozzájárulását megelőzően teljes körű és pártatlan tájékoztatást adnak a sértettnek az eljárásról és annak lehetséges eredményeiről, valamint tájékoztatják a megállapodások végrehajtásának felügyeletére vonatkozó eljárásokról;
 - c) a vádlottnak, illetve gyanúsítottnak vagy elkövetőnek vállalnia kell tettéért a felelősséget;
 - d) bármely megállapodást önkéntesen kell elérni, és figyelembe kell venni bármely további büntetőeljárás során;
 - e) a közvetítés vagy az egyéb helyreállító igazságszolgáltatási eljárások során folytatott nem nyilvános megbeszélések titkosak, és azokat utólag sem hozzák

nyilvánosságra, kivéve ha a felek ebben állapodnak meg, vagy jelentős közérdek alapján tagállami jogszabály azt előírja.

2. A tagállamok – többek között az utalás feltételeire vonatkozó szabályzatok összeállítása révén – elősegítik az ügyek közvetítési vagy egyéb helyreállító igazságszolgáltatási szolgáltatók elé utalását.

12. cikk

A költségmentességhez való jog

A tagállamok biztosítják, hogy a sértettek – a tagállami jogszabályokban foglalt eljárásoknak megfelelően – költségmentességhez jussanak, amennyiben a büntetőeljárás részes feleit megillető jogállással rendelkeznek.

13. cikk

A költségtérítéséhez való jog

A tagállamok – a nemzeti jogukba foglalt eljárásoknak megfelelően – biztosítják a büntetőeljárásban részt vevő sértettek számára, a büntetőeljárásban való részvételük – így a tárgyaláson történő megjelenésük – következtében felmerült költségeik megtérítésének lehetőségét.

14. cikk

A vagyontárgyak visszaszolgáltatásához való jog

A tagállamok biztosítják, hogy a büntetőeljárás során lefoglalt, a sértett tulajdonát képező és visszaszolgáltatható vagyontárgyakat haladéktalanul visszaszolgáltassák a sértettnek, amennyiben a visszaszolgáltatást a büntetőeljárással összefüggő ok nem akadályozza.

15. cikk

Az elkövető által nyújtandó kártérítésnek a büntetőeljárás keretében történő meghatározásához való jog

1. A tagállamok biztosítják a sértettek azon jogát, hogy a hatóságok a büntetőeljárás keretein és ésszerű határidőn belül határozatot hozzanak az elkövető által a sértett részére nyújtandó kártérítés tárgyában.

Az első albekezdés nem alkalmazandó, amennyiben a nemzeti jog másként határozza meg a nyújtandó kártérítést vagy a helyreállítást.

2. A tagállamok intézkedéseket tesznek annak érdekében, hogy ösztönözzék az elkövetőket a sértettet megillető megfelelő kártérítés nyújtására.

16. cikk

A más tagállamban lakó sértettek jogai

1. A tagállamok gondoskodnak arról, hogy hatáskörrel rendelkező hatóságaik megtehessek a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy – különösen az

eljárás lefolytatásával kapcsolatosan – minél kisebb nehézséget okozzon, ha a sértett a bűncselekmény elkövetési helyétől eltérő tagállamban lakik. A fentiek érdekében a bűncselekmény elkövetésének helye szerinti tagállam hatóságai különösen az alábbi intézkedéseket tehetik:

- haladéktalanul felveszik a sértett tanúvallomását a bűncselekmény miatt a megfelelő hatóságnál tett feljelentést követően;
 - a külföldön lakó sértettek meghallgatása érdekében a lehető legszélesebb körben alkalmazzák az Európai Unió tagállamai között a kölcsönös bűnügyi jogsegélyről szóló, 2000. május 29-i egyezménynek a videokonferenciára és a telefonos konferenciabeszélgetésre vonatkozó rendelkezéseit.
2. A tagállamok gondoskodnak arról, hogy a lakóhelyüktől eltérő tagállamokban bűncselekmény sértettjévé vált személyek a lakóhelyük szerinti tagállam hatáskörrel rendelkező hatóságainál tehessenek feljelentést, amennyiben a bűncselekmény elkövetésének helye szerinti tagállamban nem tudják azt megtenni, vagy – a tagállami jogszabályok által meghatározott súlyos bűncselekmények esetében – ha nem kívánják azt megtenni.
 3. A feljelentés beérkezésének helye szerinti tagállam joghatóságának sérelme nélkül, a feljelentést átvevő, hatáskörrel rendelkező hatóság haladéktalanul továbbítja azt azon hatáskörrel rendelkező hatósághoz, amelynek illetékességi területén a bűncselekményt elkövették.

4. FEJEZET

A SÉRTETTEK VÉDELME ÉS VESZÉLYEZTETETTSÉGÜK ELISMERÉSE

17. cikk

A védelemhez való jog

1. A tagállamok biztosítják, hogy rendelkezésre álljanak azok az intézkedések, amelyek célja, hogy megvédjék a sértettek és családjuk biztonságát a megtorlástól, a megfélemlítéstől, valamint az ismételt vagy további viktimizációtól.
2. Az (1) bekezdésben említett intézkedések különösen az alábbiakra terjednek ki: a sértett és családtagjai fizikai védelmére vonatkozó eljárások; az elkövetők és a sértettek között a büntetőeljárás lefolytatásának helyszínén esetleg előforduló kapcsolatfelvételek elkerülésére irányuló intézkedések; valamint azon intézkedések, amelyek célja, hogy minimálisra csökkentsék a sértettek pszichológiai és érzelmi károsodásának kockázatát a kihallgatásuk vagy tanúvallomásuk során, továbbá hogy szavatolják a sértettek emberi méltóságát és biztonságát.

18. cikk

A veszélyeztetett sértettek azonosítása

1. Ezen irányelv alkalmazásában a sértettek alábbi kategóriái tekinthetők személyes jellemzőik alapján veszélyeztetettnek:

- a) Gyermek;
 - b) Fogyatékossgal élő személyek.
2. Ezen irányelv alkalmazásában a sértettek alábbi kategóriái tekinthetők veszélyeztetettnek a sérelmükre elkövetett bűncselekmény jellege vagy típusa alapján:
- a) A szexuális erőszak áldozatai;
 - b) Az emberkereskedelem áldozatai.
3. A tagállamok gondoskodnak arról, hogy a tagállami eljárások szerint, időben és egyénileg megvizsgáljanak valamennyi egyéb sértettet annak megállapítása céljából, hogy személyes jellemzőik vagy a bűncselekmény körülményei, illetve típusa vagy jellege alapján veszélyezteti-e őket a másodlagos és ismételt viktimizáció vagy megfélemlítés.
4. A tagállamok gondoskodnak arról, hogy a tagállami eljárások szerint, időben és egyénileg megvizsgálják az (1), (2), és (3) bekezdés szerint meghatározott valamennyi veszélyeztetett sértettet annak megállapítása céljából, hogy a 21. és a 22. cikkbe foglalt különleges intézkedések közül melyeket kell igénybe venniük. Az említett értékelés figyelembe veszi a veszélyeztetett sértettek akaratnyilvánítását, beleértve azt is, ha nem kívánnak különleges intézkedéseket igénybe venni.
5. Az értékelés terjedelme hozzáigazítható a bűncselekmény súlyosságához, valamint a sértettek által elszenvedett nyilvánvaló károsodás mértékéhez.

19. cikk

A sértett és az elkövető közötti kapcsolat elkerüléséhez való jog

A tagállamok fokozatosan megteremtik az ahhoz szükséges feltételeket, hogy a sértettek ne kerülhessenek kapcsolatba a gyanúsítottakkal vagy vádlottakkal egyetlen olyan helyszínen – és különösen a büntetőeljárás helyszínen – sem, ahol a sértettek e minőségükben személyes kapcsolatba léphetnek a hatóságokkal.

20. cikk

A sértettek védelemhez való joga a bűnügyi nyomozás során foganatosított kihallgatások alatt

A tagállamok gondoskodnak arról, hogy:

- a) indokolatlan késedelem nélkül kihallgassák a sértetteket a bűncselekmény miatt a hatáskörrel rendelkező hatósághoz intézett feljelentés megtétele után;
- b) minimálisra korlátozzák a sértettek kihallgatásainak számát, és ezeket kizárólag akkor folytassák le, ha a büntetőeljárás céljából feltétlenül szükségesek;

- c) a sértetteket – indokolt esetben – elkísérhesse jogi képviselőjük, vagy egy általuk választott személy, hacsak az adott személy tekintetében nem hoztak ezzel ellentétes, indokolással ellátott határozatot.

21. cikk

A veszélyeztetett sértetteknek a büntetőeljárás során történő védelemhez való joga

1. A tagállamok gondoskodnak arról, hogy a 18. cikkben említett veszélyeztetett sértettek igénybe vehessék a (2) és a (3) bekezdésben megállapított intézkedéseket, összhangban a 18. cikk (4) bekezdésében foglalt egyéni értékeléssel, valamint az igazságszolgáltatási mérlegelési jogkör szabályaival.
2. A bünyügyi nyomozás során az alábbi intézkedéseket biztosítják a veszélyeztetett sértetteknek:
 - a) a sértettek kihallgatását az e célra kijelölt vagy átalakított helyiségekben végzik;
 - b) a sértettek kihallgatását erre kiképzett szakemberek által vagy révén végzik;
 - c) a sértett valamennyi kihallgatását ugyanaz a személy végzi, kivéve amennyiben ez ellentétes volna a hatékony igazságszolgáltatással;
 - d) a szexuális erőszak áldozatainak valamennyi kihallgatását a sértettel azonos nemű személy végzi.
3. A bírósági eljárás során az alábbi intézkedéseket biztosítják a veszélyeztetett sértetteknek:
 - a) a tanúvallomás során a sértettek és a terhelték közötti vizuális kapcsolat elkerülése, megfelelő módszerek alkalmazásával, beleértve a megfelelő kommunikációs technológiák alkalmazását;
 - b) a sértettek megfelelő kommunikációs technológiák felhasználása útján történő meghallgatása, anélkül hogy jelen lennének a tárgyalóteremben;
 - c) a sértettek magánéletére vonatkozó és a bűncselekményhez nem kapcsolódó szükségtelen kérdések mellőzése; továbbá
 - d) a nyilvánosság kizárásával tartandó meghallgatás lehetővé tétele.

22. cikk

A veszélyeztetett kiskorú sértetteknek a büntetőeljárás során történő védelemhez való joga

A 21. cikkben megállapított intézkedések mellett a tagállamok biztosítják, hogy amennyiben a sértett gyermek:

- a) a bűnügyi nyomozás során a sértett valamennyi kihallgatásáról videofelvétel készíthető, és a kihallgatások videofelvételei – a tagállami jogszabályoknak megfelelően – bizonyítékként használhatók fel a büntetőeljárás során;
- b) az igazságügyi hatóságok különleges képviselőt nevezzenek ki a sértett számára, amennyiben a tagállami jogszabályoknak megfelelően a szülői felelősséget gyakorló személyeket a büntetőeljárás során – a köztük és a sértett közötti érdekellentét miatt – kizárták a gyermek képviseletéből, vagy amennyiben a gyermeknek nincs kísérője, illetve elszakadt a családjától.

23. cikk

A magánélet védelméhez való jog

1. A tagállamok gondoskodnak arról, hogy az igazságügyi hatóságok a bírósági eljárás során megfelelő intézkedéseket fogadhassanak el a sértettek és családtagjaik magánéletének és képmásának védelme céljából.
2. A tagállamok olyan önszabályozási intézkedések alkalmazására ösztönözik a médiát, amelyek célja a sértettek magánéletének, személyi sértetlenségének és személyes adatainak védelme.

6. FEJEZET

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

24. cikk

A gyakorló jogászok képzése

1. A tagállamok gondoskodnak arról, hogy a rendőrség, az ügyészek és a bírósági személyzet a sértettekkel való kapcsolatuknak megfelelő szintű általános- és szakképzést kapjanak, hogy jobban odafigyeljenek a sértettek szükségleteire, továbbá pártatlanul, tisztelettel és szakértelemmel bánjanak velük.
2. A tagállamok biztosítják, hogy a bírói kar tagjai általános- és szakképzést kapjanak, hogy jobban odafigyeljenek a sértettek szükségleteire, továbbá pártatlanul, tisztelettel és szakértelemmel bánjanak velük.
3. A tagállamok intézkedéseket tesznek annak érdekében, hogy a sértett-támogatási és helyreállító igazságszolgáltatási szolgáltatásokat nyújtó személyek a sértettekkel való kapcsolatuknak megfelelő szintű képzést kapjanak, és betartsák azon szakmai szabványokat, amelyek célja annak biztosítása, hogy pártatlanul, tiszteletteljesen és szakértelemmel nyújtsák az említett szolgáltatásokat.
4. Az ellátandó feladatoknak, valamint a szakemberek és a sértettek közötti kapcsolat jellegének és szintjének megfelelően a képzés legalább az alábbiakkal kapcsolatos témákra terjed ki: a bűncselekmény hatása a sértettekre, a megfélemlítés, az ismételt és másodlagos viktimizáció veszélyei, valamint ezek elkerülésének lehetséges módja, továbbá a sértetteknek nyújtott támogatás rendelkezésre állása és relevanciája.

25. cikk

A szolgálatok együttműködése és koordinációja

1. A tagállamok együttműködnek annak elősegítése érdekében, hogy még hatékonyabban biztosítsák a sértettek jogainak és érdekeinek védelmét a büntetőeljárás során. Az együttműködés megvalósulhat az igazságszolgáltatáshoz közvetlenül kapcsolódó hálózatok formájában, vagy a sértetteknek támogatást nyújtó szervezetek közötti kapcsolatok – így a sértettek problémáival foglalkozó európai hálózatok támogatása – révén.
2. A tagállamok gondoskodnak arról, hogy a sértettekkel foglalkozó, vagy számukra támogatást nyújtó hatóságok együttműködjenek annak érdekében, hogy koordinált választ adjanak a sértetteknek, és a lehető legkisebbre csökkentsék a bűncselekmény hatását, a másodlagos vagy ismételt viktimizáció veszélyeit, valamint a sértett és a büntető igazságszolgáltatási szervek közötti kapcsolatok során a sértettre nehezedő terhet.

7. FEJEZET

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

26. cikk

Átültetés a nemzeti jogba

1. A tagállamok hatályba léptetik azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy ennek az irányelvnek legkésőbb (...) -án/-én [az elfogadást követő két év] megfeleljenek.
2. A tagállamok haladéktalanul közlik a Bizottsággal nemzeti joguknak az ezen irányelv tárgykörébe tartozó azon rendelkezéseit, amelyeket az ezen irányelv által szabályozott területen fogadnak el, és amelyekhez a rendelkezések és az irányelv közötti megfelelést bemutató táblázatot csatolnak.
3. Amikor a tagállamok elfogadják ezeket a rendelkezéseket, azokban hivatkozni kell erre az irányelvre, vagy azokhoz hivatalos kihirdetésük alkalmával ilyen hivatkozást kell fűzni. A hivatkozás módját a tagállamok határozzák meg.

27. cikk

Adatok és statisztikák szolgáltatása

A tagállamok legkésőbb [az elfogadást követő két év] közlik az Európai Bizottsággal a bűncselekmények sértettjeire vonatkozó tagállami eljárások alkalmazásával kapcsolatos adatokat.

28. cikk
Helyettesítés

A 2001/220/IB kerethatározatot az ezen irányelv elfogadásában részt vevő tagállamok tekintetében fel kell váltani, a nemzeti jogba történő átültetésre vonatkozó határidővel kapcsolatos tagállami kötelezettségek sérelme nélkül.

Az ezen irányelv elfogadásában részt vevő tagállamok tekintetében a kerethatározatra való hivatkozásokat az ezen irányelvre való hivatkozásként kell értelmezni.

29. cikk
Hatálybalépés

Ez az irányelv az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő huszadik napon lép hatályba.

30. cikk
Címzettek

Ennek az irányelvnek a Szerződéseknek megfelelően a tagállamok a címzettjei.

Kelt Brüsszelben, [...] -án/-én.

az Európai Parlament részéről
az elnök

a Tanács részéről
az elnök